

"Meşrutiyet ki, adalet ve meşveret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibarettir. On üç asır evvel şeriat-ı garrâ teessüs ettiğinden, ahkâmda Avrupa'ya dilencilik etmek, din-i İslâma büyük bir cinayettir. Ve şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir." İzahı?

"Cumhuriyet ki, ^(HAŞİYE) adalet ve meşveret ve kanunda inhisar-ı kuvvetten ibarettir. On üç asır evvel şeriat-ı garrâ teessüs ettiğinden, ahkâmda Avrupa'ya dilencilik etmek, din-i İslâma büyük bir cinayettir. Ve şimale müteveccihen namaz kılmak gibidir. Kuvvet kanunda olmalı. Yoksa istibdat tevzi olunmuş olur."

"HAŞİYE: O zaman Meşrutiyet; şimdi o kelime yerine Cumhuriyet konulmuş."⁽¹⁾

Üstadımız bu paragrafta cumhuriyetin niteliklerini ifade etmektedir.

Cumhuriyetin üç temel esasından birincisi **adalet**, yani hukukun üstünlüğüdür. İkinci esası **meşveret**, yani ortak akli temsil eden parlamenter sistemdir. Üçüncü esası ise **kanunda inhisar-ı kuvvet**tir, yani güç ve kuvvetin şahısta değil kanunda olmasıdır.

Bu değerler aslında on dört asır önce İslam şeriatında bize tavsiye edilmiş ve temelleri Asr-ı saadette atılmıştır. Yani bu değerleri bizim Avrupa'dan dilenmemiz gerekmiyor. Hatta daha da vahim olanı, bazı bağınaz ve cahil insanlar bu değerlere "**Avrupa menşeli**" diye düşmanlık bile etmektedir. Oysa cumhuriyet İslam'ın bize on dört asır önce tavsiye ettiği bir değerdir.

"Kuvvet kanunda olmalı. Yoksa, istibdat tevzi olunmuş olur." Şayet güç ve kuvvet kanunda olmaz da zorba ve diktatörlerin eline geçerse, baskı ve istibdat her tarafa dağılarak çoğalır. Kanun ve hukukun yerini keyfilik ve hevesat alır. Gücü elinde bulunduran zorbalar dilediği gibi zulmederler. Oysa kuvvet kanunda olursa, herkes kanunlara uyma ve kanunlar önünde eşit olmak zorunda olur ve bundan da adalet doğar.

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi, Hakikat.](#)